

Galvån

Länsstyrelsen Gävleborg | 010 225 10 00 | gavleborg@lansstyrelsen.se

Galvån | Bollnäs | HARO 48

Bild: Galvån med tydliga behov av konnektivitetsåtgärder. Fotograf Karl-Johan Berg

Projektområde

Galvån mynnar ut i Ljusnan strax norr om Bollnäs tätort. Exklusive Voxnan är Galvån det största biflödet till nedre delen av Ljusnan. Ljusnan består på denna sträcka av ett flertal sjöar. De få strömsträckor som funnits i älven har överlag försvunnit på grund av anläggning av dammar, eller blivit torrlagda till följd av utbyggnaden av vattenkraft. Biflöden utgör därför en stor potential för förhållandevis stora ytor strömhabitat, som kan fungera som lek- och uppväxtområden för t ex bestånd av harr och öring.

Galvån med biflöden är av riksintresse för naturvården och utpekad av Naturvårdsverket som ett särskilt värdefullt vatten. Vattensystemet innefattar två Natura 2000-områden enligt habitatdirektivet och ett naturreservat som beslutats utifrån de värden som vattenmiljön utgör där bland annat öring, harr, utter och flodpärlmussla har pekats ut som skyddsvärda arter.

Galvåns avrinningsområde är 477 km² stor. Medelvattenföringen vid mynningen i Ljusnan är 5,2 m³/s.

En kulturmiljöinventering har tidigare utförts för att identifiera och klassificera kulturmiljövärden kopplade till vattendraget (2016).

Länsstyrelserna

Orsak till åtgärder

Galvån är idag kraftigt påverkat av dammar, kraftverk, regleringar och flottledsrensningar. Ån är kraftigt rensad, nedsprängd, invallad och uträtad. Höjddatamodellering (GIS-analys), Hymo/åtgärdskartering och biotopkartering har utförts under 2022 som sedan används för påverkansanalys.

Vad vi vill förbättra

Projektet avser att i möjligaste mån förbättra hydromorfologin i Galvån. Pågående restaureringar enligt tidigare ansökan och beslut är inte tillfredställande. Projektering och ansökan har utförts innan de nya rönen antogs, vilket gör att budgeten inte hålls. Länsstyrelsen har för avsikt att till stora delar driva projektet själva och utöka budgeten till behovet. Fokus kommer att vara kvalitativa flottledsrestaureringsåtgärder där nyckelord som återställande av basnivåer, öppnande av sidofårar, förankring av block, funktionella kantzoner, åtgärder för ökad lateral konnektivitet och återskapande av svämmiljöer blir centrala. Vidare fokus är också att bredda vattendraget till ursprunglig bredd där det är möjligt.

Den 24 augusti 2021 gav Mark- och miljödomstolen (MMD) vid Östersunds tingsrätt genom dom i mål M2409-20 tillstånd till utrivning av dammen Långrösten, ersättning av dammen med en sjötröskel, samt tillstånd till anläggande av fiskpassage och viss ombyggnad av dammen Lillrösten. Domen har vunnit laga kraft och arbete pågår med planering och upphandling för genomförande av åtgärderna under nästa år. Enligt tillståndet får arbeten i vatten endast utföras under perioden 15 juni till 1 september. En ändring av dom är inlämnad till MMD för att kunna utföra åtgärderna under en längre säsong. Arbete med Lillrösten är beräknad till ca en vecka och arbetet med Långrösten till ca 6 veckor. Detta arbete planeras att genomföras under 2023, dels genom medel som söks från EU, havs- och fiskerifonden (SJV) i december 2022. Medel kan även behövas via projektlistan.

Planerade åtgärder och aktiviteter

Under 2022 har nya biotopkarteringar enligt den nya biotopkarteringsmanualen och höjddataanalys tagits fram. Under 2023 behöver gällande dom och det nya åtgärdskarteringsunderlaget jämföras för att röna ut vad som går att utföra enligt dom.

Förhoppningen är att under 2023-2025 restaurera enligt de senaste metoderna, utefter vad vi har möjlighet att göra enligt dom. Länsstyrelsen har för avsikt att fokusera på processen och inte på en specifik art. De värdefulla arter som finns i området kommer att gynnas genom att vi arbetar med ett helhetsperspektiv.

Visionen är att återställa vattendraget till att uppnå god ekologisk potential, dvs att återställa minst 85% av habitatet till sin ursprungliga funktion. Risken är att domen inte tillåter detta, om så blir fallet, behöver en ändring av dom lämnas till MMD.

Projektet kommer att dra nytta av den kompetens myndigheten har fått genom att parallellt driva EU-projektet Rivers of LIFE.

Planerad uppföljning

Länsstyrelsen Gävleborg har expertkompetens som kommer att följa projektet under projekttiden för att säkerställa att åtgärderna uppnår godtagbara resultat. Tiltänkt projektledare och koordinator har flerårig erfarenhet av restaureringar av vattendrag. Vattendragets areal ska öka, sidofårar ska öppnas upp och vattendraget ska breddas. Dessa åtgärder förväntas leda till ökade kvalitativa habitat. Våtytsarealen och habitatet ska utökas vilket följs upp som effektmål.

Vi avser även att titta på möjligheten att följa upp processer som erosion, sedimentation och konnektivitet i sidled.

I samverkan med

Projektet genomförs i samverkan med lokala aktörer dvs. kommunen, fiskevårdsområdet och fastighetsägarna.

Länkar